

Protocol volledig openen Voortgezet Speciaal Onderwijs (vso)

Dit protocol is een volgende versie van het protocol voor de volledige opening van het voortgezet speciaal onderwijs. Deze nieuwe versie omvat enkele verruimingen en verduidelijkingen gebaseerd op het kabinetsbesluit van 24 juni 2020. Uit dat besluit volgen ook enkele verruimingen voor het voortgezet speciaal onderwijs die gelden vanaf 1 juli 2020.

Het protocol is opgesteld door PO-Raad, AOb, CNV Onderwijs, FvOv, en AVS, in samenwerking met LECSO/SBO Werkverband, VO-raad, Sectorraad Praktijkonderwijs, Vivis en Simea, Ouders & Onderwijs, het Lerarencollectief, Leerling Belangen VSO en VGN.

Het dient als handreiking voor de sector bij het opstarten van de scholen. Het kabinetsbesluit tot het volledig openen van de scholen is leidend. In dit protocol wordt o.a. ingegaan op een aantal praktische aspecten rondom veiligheid en hygiëne waar rekening mee gehouden kan worden. Dit protocol kan worden aangepast naar aanleiding van ervaringen uit de praktijk, en is daarmee een levend document. Bij de heropening zijn scholen en werknemers niet gehouden aan het onmogelijke, er kunnen situatie gebonden redenen zijn om op onderdelen af te wijken van dit protocol.

Dit protocol is gebaseerd op de RIVM-richtlijnen.

Scholen richten hun onderwijs in waarin maatwerk het leidend principe zal zijn. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de diversiteit van scholen binnen het voortgezet speciaal onderwijs.

De helpdesk van de PO-Raad is beschikbaar voor vragen over de inhoud van het protocol.

Versie 25 juni 2020

1. Alle leerlingen in het vso gaan vanaf 1 juli 2020 naar school. De beschikbare ruimte in het schoolgebouw dient optimaal ingezet te worden, zodat 1,5 meter tussen leerlingen en personeelsleden en tussen personeelsleden onderling zo goed mogelijk gecreëerd wordt.
2. Bij de uitvoering van dit protocol en de keuzes die gemaakt worden, wordt de medezeggenschapsraad betrokken op basis van de WMS, waarbij de termijnen voor overleg in redelijkheid worden ingevuld, zodanig dat snel besluiten kunnen worden genomen.

Daarnaast blijven de hygiënemaatregelen van het RIVM van kracht – zoals het OMT aangeeft – is het extra van belang dat die worden nageleefd. Het gaat daarbij om:

- Een goede melding en monitoring van besmettingen;
- Het strikt toepassen van triage wanneer ouders/verzorgers en andere volwassenen de school binnentreden (zie voor meer informatie: www.rivm.nl/documenten/triage-bezoekers);
- Het strikt toepassen van de overige hygiënemaatregelen;
- Het beperken van het aantal contacten door het gebruik van cohorten, gespreide school- en pauzetijden et cetera.

Basis

Uitgangspunt is 100% van de leerlingen, 100% van de tijd fysiek onderwijs. I.v.m. de nog geldende RIVM richtlijn (voor bijvoorbeeld de risicogroepen) is dit niet voor iedere leerling mogelijk (zie IV-1).

I Algemeen

1	Algemene RIVM richtlijn Veiligheidsrisico's	<p>Scholen hanteren de RIVM-richtlijn: lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19</p> <p>Specifiek zijn de volgende maatregelen van kracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personeelsleden en leerlingen houden 1,5 meter afstand van elkaar. Personeelsleden onderling houden 1,5 meter afstand van elkaar. • Tussen leerlingen onderling hoeft geen 1,5 meter afstand gehouden te worden. • Voor zorgverlening: zie hoofdstuk IV. • Scholen melden zich bij de GGD wanneer sprake is van 3 of meer leerlingen met ziekteverschijnselen per groep.
2	Fysiek contact	<ul style="list-style-type: none"> • Er worden geen handen geschud. • Pas zo nodig de schoolregels/gedragsregels aan en bespreek deze met de leerlingen. • Voor leerlingen die dusdanige gedrags-(agressie)problemen hebben dat bij voorbaat al voorzien kan worden dat de 1,5 meter afstand tot volwassenen en/of volwassenen onderling – om deze reden – niet gewaarborgd kan worden, zal de school maatwerkoplossingen moeten aanbieden.
3	Hygiënemaatregelen	<p>Scholen dragen er zorg voor dat de algemene hygiënevoorschriften van het RIVM zoveel mogelijk worden nageleefd: rivm.nl/hygienerichtlijnen/algemeen.</p> <p>Schoolbesturen voldoen aan hun Arboret verplichtingen als zij hun werknemers voorlichten en instrueren over de maatregelen die zij tegen de besmettingsrisico's hebben getroffen en over de wijze waarop zij de RIVM richtlijnen moeten naleven. Besturen dienen toe te zien op het naleven van de instructies. Werkgevers voeren hierover overleg met de PMR. Daarnaast geldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iedereen wast goed zijn/haar handen en meerdere keren per dag voor tenminste 20 seconden. Handen goed afdrogen met papieren handdoekjes. • Handenwassen met water en zeep: begin van iedere les, voor de pauze, na de pauze, na toiletbezoek¹. • In de klas zijn papieren zakdoekjes aanwezig. • Hoesten/niezen in de elleboog. • Niet aan je gezicht zitten. • Oppervlakten reinigen met water en zeep², of reinigingsdoekjes. • Personeelsleden hoeven géén persoonlijke beschermingsmiddelen te dragen.
4	Hygiëneregeling leermiddelen en ondersteuningsvormen	<p>Docenten maken na binnenkomst hun eigen tafel/bureau schoon, en herhalen dit bij het verlaten van het lokaal. Materialen die door meerdere docenten worden gebruikt, worden met regelmaat schoon gemaakt. Dit geldt ook voor werkplekken en gereedschappen in praktijklokalen. Voor elektronica: gebruik oppervlaktesprays voor elektronica.</p> <p>De hygiënemaatregelen gelden ook voor materialen van leerlingen zoals (handgrepen op) rolstoel, tillift, hoor- en solo-apparatuur, en andere aan de leerling gerelateerde zaken die noodzakelijk zijn voor de schoolgang.</p>
5	Schoonmaak	<p>Dagelijks intensieve schoonmaak. De nadruk ligt op contactpunten en de toiletbediening.</p> <p>Prullenbakken worden dagelijks geleegd.</p>

1. Handdesinfectie is alleen effectief bij juist gebruik, dus onder toezicht. Wanneer het op enige manier mogelijk is de leerlingen te laten handenwassen heeft dit sterk de voorkeur en beleid zou daar op moeten zijn gericht.
2. Desinfectie van oppervlakten heeft geen toegevoegde waarde ten opzichte reinigen met water en zeep. Daarnaast geeft het aanwezig zijn van deze middelen een gezondheidsrisico in klaslokalen. Het RIVM adviseert geen oppervlaktedesinfectie op scholen toe te passen.

II Aanwezigheid van leerlingen op school en lesaanbod

1	Focus	De school is 100% open. Tussen leerlingen onderling hoeft geen 1,5 meter afstand gehouden te worden. Mogelijkheden tot onderwijs voor de leerling die in de risicogroep valt en/of gezinsleden heeft die in de risicogroep vallen is ter beoordeling aan de behandelend arts van de leerling.
2	Aanwezigheid van leerlingen op school en (les)aanbod	<ul style="list-style-type: none"> • Alle leerlingen gaan volledig naar school. Tussen leerlingen onderling hoeft geen 1,5 meter afstand gehandhaafd te worden. • Voor groepsactiviteiten zoals studiereizen, vieringen, voorstellingen en excursies gelden de algemene richtlijnen vanuit de overheid m.b.t. bijeenkomsten buiten het reguliere lesaanbod. De afweging over het al dan niet organiseren van groepsactiviteiten wordt op school- of bestuursniveau gemaakt binnen de richtlijnen van het RIVM. <p>De reguliere onderwijsactiviteiten onder begeleiding van OP/ OOP vinden doorgang. Zingen in groepsverband wordt afgeraden: rivism.nl/coronavirus-covid-19/vragen-antwoorden</p> <p>Praktijkvakken/praktische activiteiten Geadviseerd wordt – met name vanuit uitstroom arbeid/uitstroom (arbeidsmatige) dagbesteding, en het beroepsgerichte deel van het vmbo – om daar waar mogelijk (en verantwoord) in te zetten op de vakken met een praktisch component. Voor deze praktische activiteiten geldt zoveel mogelijk 1,5 meter afstand tussen docent en leerling gehanteerd moet worden. Eventueel moeten de activiteiten aangepast worden.</p> <p>Protocollen bewegingsonderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> • zie hiervoor : kvlo.nl/hulp-en-advies/onderwijs.html
3	Consequenties voor les op afstand	Voor leerlingen met COVID-19-gerelateerde klachten en voor leerlingen uit risicogroepen of met gezinsleden uit risicogroepen wordt in overleg met de school gekeken wat de beste oplossing is. De ervaringen van de afgelopen weken en maanden met afstandsonderwijs zullen helpen om ook het onderwijs aan die leerlingen te kunnen verzorgen.
4	Aanwezigheid in de school van ouder(s)/verzorger(s), vrijwilligers, stagiaires en (externe) professionals	Met het strikt toepassen van triage is aanwezigheid in de school van ouder(s)/verzorger(s), vrijwilligers, stagiaires en (externe) professionals toegestaan. Volwassenen houden te allen tijde 1,5 meter afstand tot elkaar en passen strikt de hygiënevoorschriften toe.
5	Oudergesprekken	Oudergesprekken kunnen in de school plaatsvinden met het strikt toepassen van triage en de 1,5 meter afstand.

III In en rondom schoolgebouw

1	Schoolplein	Op het schoolplein geldt eveneens de 1,5 meter afstand tussen personeelsleden.
2	Looproutes in de school	De school hanteert looproutes.
3	Binnenkomst en looproutes door school	<p>Om voldoende afstand tussen volwassenen te garanderen kunnen scholen ervoor kiezen om te werken met gespreide breng- en haaltijden of het schoolplein (deels) benutten om volwassenen te spreiden.</p> <p>Na school gaat iedereen direct naar huis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pauzes kunnen hervat worden op de voor de school gebruikelijke wijze, met inachtneming van de 1,5 meter afstand tussen leerlingen en personeelsleden.
4	Leerlingenvervoer	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente organiseert het leerlingenvervoer voor leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs op de reguliere wijze. <p>Protocol leerlingenvervoer</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gezondheidscheck vormt de basis voor de beslissing om een leerling te vervoeren. Dit betekent dat leerlingen met klachten (neusverkouden en/of hoesten en/of koorts) of leerlingen die gezinscontacten met deze klachten hebben, niet vervoerd kunnen worden. • Daar waar in een voertuig tussen chauffeur en kinderen/leerlingen de min. 1,5 meter in acht is te nemen, zijn geen extra maatregelen nodig. • Daar waar het niet mogelijk is om de min. 1,5 meter in acht is te nemen tussen leerling en chauffeur, gebruikt de chauffeur een chirurgisch mondkapje die hij/zij van de werkgever ontvangt. • Voor overige aanwijzingen wordt verwezen naar het protocol Veilig leerlingenvervoer en veilig vervoer ten behoeve van de kinderopvang van het KNV (hoofdstuk 2.B): knv.nl/wpcontent/uploads/2001/10/Sectorprotocol-leerlingen-enkinderopvangvervoer-met-bijlage-RIVM.pdf <p>Openbaar vervoer</p> <p>De regels voor vervoer blijven van kracht: je gaat op de fiets of lopend, en alleen voor vso leerlingen die echt afhankelijk zijn van openbaar vervoer wordt, en ook altijd met openbaar vervoer naar school gingen, kunnen dat blijven doen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De capaciteit in het openbaar vervoer neemt na 1 juli fors toe. Leerlingen wordt gevraagd zoveel mogelijk met eigen vervoer naar school te komen. Maar het gebruiken van het ov is niet uitgesloten. De VO-raad zal samen met de sociale partners het bestaande protocol voor het voortgezet onderwijs aanpassen aan de nieuwe richtlijnen. Dit aangepaste protocol komt op 30 juni beschikbaar. Hierin wordt ook de uitwerking van de afspraken over het vervoer van leerlingen opgenomen.

IV Gezondheid

1	Medisch handelen / zorgverlening	<p>Uitgangspunt is dat het 1,5 meter afstandscriterium wordt gehanteerd tussen personeelsleden en leerlingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De medische protocollen die gangbaar zijn binnen de school, blijven gewoon van kracht. • Voor medisch handelen/zorgverlening– zoals ADL of toiletgang ondersteuning - zijn extra persoonlijke beschermingsmiddelen zoals mondkapjes niet nodig. • Vraagt het medisch handelen/zorgverlening langere tijd in de directe nabijheid van de leerling (binnen 30 cm van het gelaat, langer dan 3 minuten), dan adviseert het RIVM een chirurgisch mond-neusmasker. • Leerlingen die vanwege hun beperking en/of specifieke medische achtergrond een extra gezondheidsrisico lopen: bij vragen of twijfel treden ouders/verzorgers in overleg met de behandelend arts van de leerling voor advies of de schoolgang voor hun kind in deze situatie veilig is.
2	Thuisblijf regels – gezondheid leerlingen	<p>De school past de adviezen en richtlijnen van het RIVM toe. lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19#index_Ziekte--Besmettelijkheid Vanaf 1 juni moet iedereen in Nederland met de volgende klachten thuis blijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkoudheidsklachten: Neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn. Zie hiervoor: lci.rivm.nl/langdurig-neusverkouden-kinderen • Hoesten. • Verhoging of koorts > 38°C • Moeilijk ademen/benauwdheid. • Plotseling verlies van reuk of smaak (zonder neusverstopping). • Een leerling met klachten, die passen bij COVID-19, zoals neusverkoudheid, hoesten en/of koorts blijft thuis, en komt pas weer naar school als hij 24 uur geen klachten meer heeft. • Indien een leerling positief is getest: de leerling blijft thuis uitzieken tot minstens 7 dagen na start van de symptomen EN is minstens 24 uur klachtenvrij. Zie voor informatie: lci.rivm.nl/leefregels • Als iemand in het huishouden van de leerling klachten heeft die passen bij COVID-19 zoals neusverkoudheid, hoesten en/ of koorts, dan blijft de leerling ook thuis. Als iedereen binnen het huishouden 24 uur klachtenvrij is, mag de leerling weer naar school. • Als iemand in het huishouden van de leerling getest is voor COVID-19 en een positieve uitslag heeft, dan moet de leerling wachten tot die persoon klachtenvrij is en dan 14 dagen ná het laatste contact met die persoon, thuisblijven (omdat de gezinsleden tot en met 14 dagen na het laatste contact met deze persoon nog ziek kunnen worden). De leerling kan weer naar school als iedereen in het huishouden 24 uur klachtenvrij is. Zie voor informatie: lci.rivm.nl/informatiebriefhuisgenootthuis • Bij twijfel blijft de leerling thuis. <p>Iedereen met één of meer van bovengenoemde klachten kan zich laten testen. Zie m.b.t. de instructies ook rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/testen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wanneer een leerling gedurende de dag klachten ontwikkelt zoals genoemd in paragraaf 3, gaat de leerling naar huis. • Als de leerling koorts en/of benauwdheidsklachten heeft dan worden eventuele broers/zussen hierover geïnformeerd en gaan ook naar huis. • Gebruik geen temperatuurmetering als indicator. Een temperatuurmetering bij twijfel kan juist onduidelijkheid geven. Zonder uitzondering moet een leerling of personeelslid met klachten naar huis. • Leerlingen die behoren tot een risicogroep kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs (beslissing van ouder(s)/ verzorger(s) in overleg met de school). lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19#index_Risicogroepen • Leerlingen van wie gezinsleden tot een risicogroep behoren kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs (beslissing van ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school).

IV Gezondheid

	3 Thuisblijf regels – gezondheid personeel	<p>De school past de adviezen en richtlijnen van het RIVM toe. lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19#index_Ziekte--Besmettelijkheid. Vanaf 1 juni moet iedereen in Nederland met de volgende klachten thuis blijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkoudheidsklachten: Neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn. • Hoesten. • Verhoging of koorts > 38°C • Moeilijk ademen/benauwdheid. • Plotseling verlies van reuk of smaak (zonder neusverstopping). • Een medewerker met klachten die passen bij COVID-19, zoals neusverkoudheid, hoesten en/of koorts blijft thuis, en komt pas weer naar school als hij 24 uur geen klachten meer heeft. • Indien een medewerker positief is getest: de medewerker blijft thuis uitzieken tot minstens 7 dagen na start van de symptomen EN is minstens 24 uur klachtenvrij. Zie voor informatie: lci.rivm.nl/leefregels • Als iemand in het huishouden van de medewerker klachten heeft die passen bij COVID-19 zoals neusverkoudheid, hoesten en/of koorts, dan blijft de medewerker ook thuis. Als iedereen binnen het huishouden 24 uur klachtenvrij is, mag de medewerker weer naar school. • Als iemand in het huishouden van de medewerker getest is op COVID-19 en een positieve uitslag heeft, dan moet de medewerker wachten tot die persoon klachtenvrij is en dan 14 dagen ná het laatste contact met die persoon, thuisblijven (omdat de gezinsleden tot en met 14 dagen na het laatste contact met deze persoon nog ziek kunnen worden). De medewerker kan weer naar school als iedereen in het huishouden 24 uur klachtenvrij is. Zie voor informatie: lci.rivm.nl/informatiebriefhuishuizen • Bij twijfel blijf je thuis. <p>Iedereen met één of meer van bovengenoemde klachten kan zich laten testen. Zie m.b.t. de instructies ook rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/testen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wanneer een medewerker gedurende de dag klachten ontwikkelt, gaat de medewerker naar huis • Medewerkers met corona gerelateerde klachten worden getest conform het landelijk testbeleid. Medewerkers met klachten nemen contact op met de arbo-/bedrijfsarts. Is deze er niet meld je dan bij de regionale GGD. • De arts beoordeelt op basis van de RIVM LCI richtlijn COVID-19 of je wordt doorverwezen naar een testlocatie van de GGD. • Je blijft thuis tot de uitslag bekend is (overleg met werkgever over welke werkzaamheden je eventueel vanuit huis kunt doen). • Medewerkers die in een risicogroep vallen, kunnen worden vrijgesteld van werk op school (keuze medewerker in overleg met de bedrijfsarts of behandelaar en werkgever). Over de invulling van het werken op afstand voert de medewerker overleg met de werkgever. lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19#index_Risicogroepen • Medewerkers met gezinsleden die in een risicogroep vallen, kunnen worden vrijgesteld van werk op school (keuze medewerker in overleg met de werkgever). Over de invulling van het werken op afstand voert de medewerker overleg met de werkgever. • Een medewerker die niet tot de risicogroep behoort maar zich wel ernstig zorgen maakt, gaat hierover in gesprek met zijn werkgever. In dat gesprek wordt beoordeeld of tot afspraken gekomen kan worden over de precieze invulling van de werkzaamheden. • Medische informatie van de medewerker wordt niet gedeeld met de werkgever of collega's. De arbo-/bedrijfsarts kan hierbij betrokken worden.
--	---	---

V Capaciteit

	1 Beschikbaarheid personeel	Bij afwezigheid van personeel wordt (indien mogelijk) vervangen. Indien er geen vervanging is, kunnen de mogelijkheden van thuisonderwijs door de school onderzocht worden. Dit is afhankelijk van de duur van afwezigheid van de docent, zoals ook in de reguliere situatie.
--	--	---